

DÉMENOTAR

„Megszökött”, nem ment iskolába Démenotar, az apját még aznap hívták a rendőrségre, mert az Aranykorszakból nem volt miért megszökni, de nem is volt szabad, és az útleveleket úgy álltatták ki, hogy biztosan visszatérjen az elmenő, otthon maradt a család fele, a vagyontárgyak, még anyja arany karikagyűrűjére is rákérdezett a szekus, hogy az nevetve válaszolta, a saját keresetükből vásárolták, de hazudott, az anyja adta oda a kevés aranyat, az ő nagyanyja, még dédanyjától maradt, fülbevaló, mit aztán egy ismerős ékszerész beolvasztott, hozzá is tett egy keveset, s megszületett a két gyűrű, kemény pénzért, bennük felirattal, örök hűséggel, mely tartott is egy életen át, bármilyen távol is voltak egymástól; megszökött, mondta az iskolában Démenotar, és apja napokig kézzel-lábbal magyarázta a rendőrségen, hogy a felesége csupán látogatni ment Magyarországra, Magyarország amúgy is kommunista állam, nem ellenség, „dar nici prieten nu este”, jegyezte meg a tiszt a Carpați cigaretta mellől, füstszűrő nélküli cigaretta volt, rúgott, mint a féléves csikó, ezt szívta a milícia, a szekusok, vedelték melléje a szilvapálinkát; „de nem is baráti”, mondta a tiszta, és az apa öt napon át, míg felesége haza nem tért Erzsike nénitől, aki Budapesten lakott, aki a család elszármazott tagja volt, még 1956 elején menekült el Romániából, az 1980-as évekre valamifajta szentje lett a családnak, aki a magyar jólétben és szabadságban él, aki, ha kedve tartja, elmehet Bécsbe, vonaton vagy a Dunán, ahogy a kedve tartja, bármikor meglátogathatja a Magyar Nemzeti Galériát, az Országos Széchényi Könyvtárat, átmehet a Lánchídon, sétálgat a Gellérthegyén, csak haza nem jöhet, de minek is tenné, nincs már itt semmi, csak éhezés, hideg, sötét, hogy Démenotar télen a gázrózsák fényénél tanult és melegegett, szerencsére tudott anyja gázpalackot szerezni, aztán apja megelégette a helyzetet, és a háromszobás lakást bekábelezte, és az építőtelepről elcsent akkumulátorokat elhelyezte a kamrában, és kivilágította a lakást, halványan ugyan, de kivilágította, és az akkumulátorokat napközben az építőtelepen töltötte fel, amikor éppen volt üzemanyag, amikor éppen nem látták, de nem is akarták látni, mert sorba álltak az osztályvezetők a maguk akkumulátorjaikkal, napi két óra jutott mindenkinek, és közben káromkodtak, mert az akkumulátorok nehezek voltak, és közben kacagtak, hogy azért nincs este villany, hogy lássák, hogy nincs; és Erzsike nénihez látogatott ki a

család, már aki tudott, akit elengedett a román állam, szigorúan két évente egyszer, és tilos volt könyvet, újságot, forintot, aranyat hozni vissza, de Démenotar mégis kapott könyvet az Országos Széchényi Könyvtárból, ahol ingyen osztogatták a könyveket, a leselejtezett példányokat az erdélyi magyaroknak (Kószegi Imre: *Összkomfortos Robinson*), és alig hitte el, hogy egy darabka Magyarországot ölelhet magához, a Delfin Könyvek sorozat egyik példányát, könyvet, mely egy olyan sorozatnak volt a *tagja*, amely több száz ezres példányszámban jelent meg, és kapkodták országon belül és országon kívül, és kapott egy IPM magazint is, amelyet valójában a KGB jelentetett meg, az óriási példányszámú újság óriási profitot termelt, amiből fegyvereket vásárolt a KGB, és forradalmakat pénzelt, bizonyítva ezzel is, hogy az írott szó – fegyver.

„Megszökött”, mondta Démenotar, és a román tanár, aki magyar volt, jelentett is, és apja öt napon át járhatta a rendőrséget, amíg az anyja haza nem jött, hozott Mackó sajtót, kerek rágót, könyveket, néhány újságot, de forintot is, amit gondosan elrejtettek, mert a szülők még mindig remélték, hogy visszakerül Erdély a jogos gazdájához, lesz itt még magyar világ, és ezért hatodikos koráig Démenotar is nacionalista volt, és románul tanulta a földrajzot, a történelmet, és a szünetben verekedett a román diákokkal, volt, hogy négyen is megtámadták, a földre verték, ott rugdosták, szakadt az egyenruhája, a tanárai szidták, mert nem vigyáz magára, csak az a nyomorult pingpong, hogy annyit szaladgálnak az asztal körül, hogy elesnek, és lám, mi lesz, szakad a piros-sárga-kék szalaggal szegélyezett pionírnyakendő, amit utált, *otthon feledte*, vagy csak egyszerűen eltépte, szaladgálnak az asztal körül, elesnek, mert a román diákok veréséről említést sem tettek, a vegyes nemzetiségű iskolában elképzelhetetlen volt a román diákok bántalmazása, legalább annyira, mint az önálló magyar nyelvű iskola, és Démenotar gyűlölte a románokat, és nem tudta, miért gyűlöli őket; aztán egyszerre elege lett a gyűlöletből, és nem volt több verekedés, nem volt több csúfolódás, igaz, nem is barátkozott velük, mert románul nem tudott, bár élete első szavai románul hangzottak el, mert a gerincén kisebb daganatot találtak, melyet azonnal műteni kellett, és amíg Bukarestben volt, amíg megtörtént a műtét, addig román gyerekek között volt, és a mamá, tatá¹ szavak könnyen jöttek szájára, hogy apja–anyja nagyon meglepődött, amikor a műtét után érte mentek, mert nem maradhattak a kórházban, két hétbe is beletelt, amíg sorra került a gyermek, ezért nem maradhattak hotelben

¹ anya, apa.

sem, különben is mit esznek, mit isznak, hát haza kellett menniük; és a műtét után Démenotar úgy szaladt eléjük, mintha mi sem történt volna, és mondta: mamā, tatā. De alig pár év alatt mindent elfeledett, a román tengerparton, ahová minden kommunista munkásnak szakszervezeti jegye volt, már füttyögve társalgott egy román gyerekkel, akivel szoros barátságot kötött, együtt fogták a medúzákat, és egy vödörben szobájuk teraszán helyezte el a zsákmányt, ahol megbüdösödtek, olyan bűzt árasztottak, hogy a szüleik már-már más szobát kértek, ami ugyancsak kockázatos volt, hiszen a rendszer kritikájának minősült, mint akkoriban minden kritika általában, és az ajtóból lépett vissza apja az anyja hívó szavára: „Nézd ezt, Istenem, de förtelmes”, mondta az anyja, és csattant a pofon, és Démenotar sírt volna, de azért sem tette, mert tudta, hogy ölt, és hibás is ezért, és valójában a rendszer veri, nem az apja, nem az anyja, és anyja igazán ritkán pofozta, tehát jogosan tette, örült is, hogy nem az apja látta el a baját, mint nemegyszer a nappaliban, ahol az asztal körül szaladgáltak, az apja kezében nadrágszíj, és örült, ha nem a csatos végével tartotta, de erre igazán ritkán került sor, tényleg ritkán, például akkor, amikor dühében dróttal zárta rövidre a konnektort, és kiegészített a lépcsőházi biztosíték, az egész tömbházban elment a villany, de a másik, harmadik, negyedik ötödik tömbházban is, órákba telt, míg rájöttek, hogy a közeli transzformátorház egyik alkatrésze is megsérült, napokba, míg került hozzá alkatrész, és az apja istenesen elverte, és mélyen hallgattak róla, hogy miattuk nem volt villany, hadd szidja mindenki a rendszert, a rendszer már megszokta a szidást, talán akkor lett volna gyanakvóbb, ha nem szidják, ha hallgatnak, mert minden hallgatás és *elhallgatás* valójában a vég közeledtét jelzi, hiszen minden döntést csönd követ.

„Megszökött”, gondolta Démenotar, miután apja falfelhéren jött haza a milíciáról, és kent le neki két pofont, egyik cigarettáról a másikra gyújtott, és aludni sem bírt, megszökött, mert nem bírja ezt az embert, ezt a rendszert, ezt az embertelen rendszert, és másnap olyat tett, mit még soha, ellopta a rábízott osztálypénzt, és megvásárolta az iskola melletti üzletből a *Tamás bátya kunyhóját*, rég fente rá a fogát, persze ellopni nem merte, miként nem merte ellopni a *Rahan*, a *Pif*, az *Alfa* magazinokat sem, melyek nagyon ritkán megjelentek az üzlet antikváriumi részében, az elvtárs göndörkés, disznóra emlékeztető arcképe mellett, mely a művei mellé volt állítva, sokat írt az elvtárs, elképesztően sokat, érthetetlen, miként volt ideje olyan rendeleteket kiadni, hogy holnap mindenki menjen sáskát szedni a mezőre, mert ellepik a termést az átkozottak, és öljék a patkányokat, az egereket, és Mao útmutatása alapján a madarakat is, mert eleszik a termést az emberek elől;

és ahhoz, hogy Démenotar megvásárolja Harriet Beecher Stowe könyvét, melyet egy zacskóba helyeztek az elvtárs egy művével, el kellett menjen a közeli mészárszékbe, ahol két kilogramm fagyasztott tengeri halat vásárolt, melyet már megrohadva fagyasztottak, és be kellett mutatnia az üzletben a pénztárjegyet és a halat, és utána megkapta a könyvet, és aggódni kezdett, hogy miként fogja törleszteni 68 lejes adósságát az osztálypénzbe, melynek gondozásával Fodor Tamás osztályfőnök bízta meg, mert őt tartotta a legbecsületesebb diáknak az osztályban, aki nőnemű osztálytársai után sem szaladgál, hogy *fírolja*, vagyis erőszakkal tapogatja őket, így szerevezve meg első tapasztalatait a nemiség területén, s ugyanakkor bizonyítja is, hogy férfi ő már, kéremszépen; nem, Démenotar már régóta orvosi tanácsra maszturbált, és sokat olvasott, és most remegett, kezében Harriet Beecher Stowe könyvével, hogy mikor tudja visszatenni a pénzt, ad-e addig valamit a nagyanya, nagyapja, apjára nem számíthatott, mert az most a milíciával volt elfoglalva, de ki tudja, talán akad a fotel oldalában néhány lej, a párna és a karfa közé hullott, mint múltkor enyhén ittas nagybátyja zsebéből, és ha Fodor Tamás osztályfőnök csak két hét múlva kérdez rá az osztálypénzre, melyről heti elszámolást kellett tartania ugyan, de Fodor Tamás csak egészen ritkán tartotta meg az osztályfőnöki órákat, akkor minden rendben lesz, addig összegyűjti a pénzt. És a fotelben öt lejt talált, és másnap délután az osztályfőnök meghívta az osztályt fát hordani, ahol mindenki 15 lejt kapott, negyednap egyik rég nem látott, öregedő, gyermektelen nagynénje 25 lejt nyomott a kezébe, ami teljesen felvillanyozta, de remegése mégsem szűnt, miként is szűnhetett volna, hiszen valójában nem az osztálypénzért, nem a könyvért, hanem anyja talán örökkévalóságba nyúló hiányáért aggódott. Aztán szombaton, amikor nem ment iskolába, amikor a folytonosan cigarettázó apja mellett kuporgott a vállalati ARO terepjáróban, amivel a brassai vasútállomásra mentek anyja elé, és egymás kezét fogták, és pirkadt, és úgy érezte, hogy szúrja valami belülről a szemeit, de szúrta a ruhája is, és vágott az éles, hideg levegő, és a vállalati sofőr szája be nem állt egy pillanatra sem, hogy már az apja is megszólította, hogy „fogja meg a száját, Béla bácsi, a faszba is, öt napja nem hallottam az asszony felől, ha nem jön haza, hát felkötnék, vagy én kötöm fel magamat, s mehet a gyermek az árvaházba, kérem, ne haragudjon”, akkor belsejében egyszerre fagyott és lángolt valami megfoghatatlan érzés, és amikor a vonat közel négy órát késett, és a Nap dühödten égetett, és a peronon idegesen jártak fel-alá az emberek, mindenki cigarettázott, csak úgy dobálták a földre a csikkeket, tele volt csikkel az egész állomás, kész halmok voltak belőlük, melyeket akár meg is lehetett

volna mászni, ezek voltak a diktatúra tüdőrákot, szorongást, depressziót, alkoholizmust, magas vérnyomást, rabságot jelentő hegycsúcsai, és minden csúcson ott szorongott valaki vagy valakik, akikbe a külföld mássága most jégcsákányként vágott bele, „bár el se mentek volna”, gondolták, „minek elmenni, amikor... amikor...”, de az *amikor*-nál tovább nem jutottak, anyyi mindent kellett volna felsorolni, ráadásul bevánszorgott a gyorsvonat is, ajtajai kivágódtak, kirázta magából a szerelvény az embereket, tele lettek a peronok, széttaposták a csikkhegyeket, és néhány másodpercig semmi sem számított, csak a *találkozás*. Démenotar kezébe már az első másodpercben Negro cukorkát nyomott édesanyja, mentolos, fekete, torokkönyítő édes-ség, apja kezébe a bőröndöket nyomta, úgy szorította őket magukhoz, szótlanul forrtak egybe, akárcsak a peronon mindenki, ez volt a találkozás nesztelen, mozdulatlan *orgiája*, melyet csakis a szabadság és a rabság elegye tud létrehozni a hatalom vigyázó szemei előtt; és a következő pillanatban a fiú két százás bankót pillantott meg a peronon, a csikkek szőnyege alatt, gyorsan rálépett, és úgy tett, mintha cipőfűzőjét kellene megigazítania, a legócskább, de talán legjobb csel, és sürgősen a zoknijába gyúrta a pénzt, és abban a pillanatban eltűnt mindenféle szorongás, övé lett Harriet Beecher Stowe regénye, övé lett a tulajdon vére, mert ha apja felköti magát (és Démenotar mindenféle halállal való fenyegetést halálosan komolyan vett), és ő árvaházba kerül, ott majd a vérét veszik, ahogy szokás, mert kell a bukaresti rémnek, hogy megőrizze fiatalságát, erejét, zsenijét.

„S'má Jiszraél!”², mondta Démenotar, és egy követ dobott a folyóba, melybe majdnem belefulladt nyolcéves korában. Örvény nyelte el, ha egy román férfi nincs a közelben, ma nem dobta volna a követ a folyóba – a hajától fogva rántotta magához a férfi, s a fiú olyan görcsösen kapaszkodott testébe, mintha egybe akarna forni vele. „Linişteşte-te”³, ismételte a férfi többször is, ahogy partra vitte, de a halál közelsége nem engedte nyugodni Démenotart, a sokkos állapot több napig tartott. „Túlérzékeny”, mondta az iskola orvosa, és enyhe nyugtatót írt fel, amit anyja ki sem vett a patikából, mert „majd megtanul uralkodni magán, amikor jónak látja”, mondta csaknem dühösen, „nem szedetek vele olyan gyógyszert, ami magával viszi az agyát”.

² A Sema Jiszraél (héberül: S'má Jiszraél) egy zsidó ima, ami visszavezethető a 2. századig. Magában foglalja az 5 Móz. 6, 4-9; 11; 13-21 és 4 Móz. 15, 37-41 szavait. Kezdetre: „Halld, Izrael, az Örökkévaló, a mi Istenünk, az Örökkévaló egyetlenegy.” (Forrás: https://hu.wikipedia.org/wiki/Sema_Jiszraél)

³ Nyugodj meg!

„S'má Jiszráel!”, mondta Démenotar, és újabb követ dobott a folyóba a fulladás emlékének lerázására. A folyó két oldalán egy-egy mesterséges tó, ezért felülről úgy néz ki a táj, mint egy hitvány hímvessző, két herével, a bokrok, a fák a buja szeméremszőrzet. A magasan fekvő benzinkutaktól tisztán látszik e fejletlen, vég nélküli, groteszk nemi szerv. Ez a rét, itt kezdődik az a semmi, amit a városlakók nagy örömmel tettek magukévá meleg nyári napokon. Az egyik tóban fürdeni nem lehet, mocskos, iszapos, valamikor csónakáztak, vízibicikliztek rajta, a közepén található vendéglőből vásárolták a csaknem ihatatlan Familia üdítőket, literes kiszerelésben. A másik tó már tele emberrel, jó a vize, pedig azért született, hogy kitermeljék a kavicsot, melyet a pár száz méterre fekvő blokknegyed építésére használtak fel; az Olt töltötte fel vízzel a hatalmas gödröt, hogy így fedje el partjának sebét. Valamikor a negyed helyén nádas volt, a mocsaras föld kitűnő otthont nyújtott a nádnek, száraz szigetein tisztások voltak, itt zöldséget termeltek az emberek, hát ide jártak lopni a cigányok is, és kalandozni Démenotar és barátai is, és a cigányok egy alkalommal nagyon barátságosan közeledtek hozzájuk, és mire észbe kaptak volna, már a cipőjüket próbálták lerángatni a lábukról, de valahogy sikerült elszaladniuk, az egyik cigány egy fadarabot dobott a menekülők után, és a fa telibe találta Démenotar tarkóját, mire elesett, elsédült, nem tudott felállni, és a cigányok elszaladtak, megijedtek, és a fiú sokkos állapotba került, vérzett a tarkója, majd lassan feltápáskodott, hazaindult, egész testében remegett, otthon az anyját kereste, és elmondhatatlan, jeges félelemmel látta, hogy anyja nincs sehol, de aztán a szomszédban megtalálta, Olgica néninél, akinek kékre festett haja volt, gyakran csúfolták, hogy nyáron is megfagy a feje, azért kék, és mivel meg van fagyva, megfagyott benne az ész is, pedig Olgica néni kedves volt, nyugodt volt, cukrot is adott nekik, férje gyakran javította meg játékaikat, mert mindenhez értett, tévéjavítástól autószerelésig, ezért értelemszerűen sok mindent elrontott, de ezért senki sem szidta, mocskolta, mert mindig tudott ajánlani egy szerelőt, aki aztán tényleg megoldotta a problémát, és Démenotar majdnem ajtóستól ment be Olgica néniék lakrészébe, és anyja ijedten vette észre, hogy a gyermek alig kap levegőt, sokkos állapotban van, több óra kellett, hogy magához térjen, elmesélje a történeteket, és akkor megígértette vele, hogy többé nem megy a rétre, gyerekeknek veszélyes hely az, ott kitelepített cigányok laknak, akik mindent ellopnak, nincs munkahelyük, egy elhanyagolt, régi tömbházban élnek, ahol néha kikandikál a ló az emeletről, egyik szobában tüzet raknak, egy másikban krumplit próbáltak termesztetni, mit ezeknek civilizáció, nem is akarnak semmit, mondta Olgica néni, de hogy is akarhatnának, ha nem

tudnak semmit, és nem értenek semmihez, mondta Démenotar anyja, de jó lett volna, ha még élt volna egy keveset Hitler, mondta Olgica néni, és Démenotar nem tudta, kiről beszél, Nyiszli Miklós könyve később jutott el hozzá, az is a szomszédoktól, mint oly sok könyv, és első olvasatra nem is értette a haláltáborok, Mengele kegyetlenségét, évek múlva ismét elolvasta, és akkor fogta fel, miről is szól a könyv valójában, és évek múlva, amikor első novelláskötete megjelent Nagyváradon, ahol Nyiszli is élt egykoron, olyan emberekkel találkozott, akik ismerték Nyiszlit, és nem kedvelték, mert engedelmessé tették Mengelének; szürreális és borzalmas volt, ahogy elment szerkesztője házába, melynek oldalára emléktáblák voltak helyezve, hogy hány zsidó halt meg és hol, mert a ház lakói zsidók voltak; „igen”, bólogatott a szerkesztője, „anyám, apám a haláltáborokból jött haza, apám annyit kérdezett az állomáson: megvársz?, és anyám mondta, hogy igen, és mindig úgy hittem, hogy a szerelem mentette meg őket, a szerelem miatt vagyok én is itt, mert előbb anyám jött haza, és minden reggel kiment az állomásra, várta apukámat, aki két hét múlva érkezett, „soványak voltak mindketten, mozogni is alig bírtak, de még azon a héten összeköltöztek, összeházasodtak, de még éveknek kellett eltelniük, mire annyira megerősödtek, hogy megfoganhattam”, fejezte be a szerkesztő a rövid történetet, és megígértette Démenotarral, hogy soha nem írja meg, és Démenotar annak ellenére, hogy könyvtárnyi könyvet olvasott el a második világhégeről, a holokausztról, először érezte, hogy kézzel fogható közelségbe került valami annyira szörnyű, ami túltesz azokon a rémálmokon is, melyeket *Veronika, a fegyencbáró asszonya* ponyva elolvasása okozott kamaszévei elején, vérgőzös könyv volt, tele hihetlenebbnél hihetlenebb történetekkel, morfiumfüggőséggel, majom és ember közti mirigycsereikkel, orgiákkal, és a vastag, hatkötetes sorozatot a fiú alig néhány nap alatt elolvasta, éjszakánként anyjának könyörgött, hadd alhasson velük, persze a szobájába zavarták, ahol ágyba bújt, fejére húzta a takarót, úgy próbált elaludni, de fulladozott, hát lekapta a takarót, elemlámpát kattintott, annak fényében aludt el, és álmában a fegyencbáróval viaskodott, a fegyencbáróval, aki ellen még a korabeli lapok is felszólaltak, akkora botrányt kevert a két világháború között megjelent sorozat, és Bözsike néni mentette meg a jelenkornak, Bözsike néni, akinek a háza felett még a madarak sem mertek átrepülni, boszorkánynak tartották a gyermekek, nem mentek a háza környékére sem, de Démenotar anyja összebarátkozott vele, mert Démenotar anyja valahogy mindenkivel össze tudott barátkozni, és zöld láboskában vitt neki levest, amiért cserébe az öregasszony könyveket adott kölcsön, hatalmas gyűjteménye volt a két világháború között megjelent

ponyvákból, érthetetlen, miért nem kobozták el, hogyan sikerült megmen-
tenie, amikor meghalt az öregasszony, örökségét elherdálták gyermekei, és
Démenotar évekig kereste a sorozatot, de soha nem találta meg. Néhány hét
múlva megfeledkezett a cigányokkal történt összeütközésről, anyját kísér-
te a piacra, válogattak a dinnyék, tökök, padlizsánok, paradicsomok között,
amikor egyszerre megdermedt. „Ők voltak”, dadogta, mert megpillantotta
a négy cigányt, a rémület pillanatok alatt beleette magát a zsigereibe, meg-
bénította; „maradj itt”, mondta az anyja, és rezzéstelen arccal lépett a fiatal
cigányokhoz, s mire azok észbe kaptak volna, már ütötte, verte őket, az
egyiknek a szája is felhasadt, anyja karikagyűrűje pontosan a száján találta el,
folyt a vére, „jaj naccsága, hagyjon, naccsága!”, sírt a cigány, de anyja egyre
ütötte őket, elszaladni nem mertek, mert emberek álltak körül őket, tudták,
ha szaladnának, nagy bajba kerülnének, a milícia is megkergetné őket, este,
éjszaka, mint az sokszor megtörtént, kimennének a rétbe a lerobbant tömb-
házhoz, felsorakoztatnák őket, és úgy vernék gumibottal őket, hát álltak, s
túrték az anya ütéseit, aztán mikor az elfáradt, mindenki ment a maga dol-
gára. „Soha többé a gyermekemet, megértettétek?”, mutatott a fiúra, aki
legszívesebben elbújt volna az asztalok mögött. „Jaj, nem, naccsága, soha,
naccsága, az Isten áldja meg, naccsága!”, mondták, s amint Démenotar és
anyja kimentek a piacról, trágár szavakat kiabáltak utánuk. Ezek után a fiú
hetekig alig mert az utcára menni.

„S’ má Jiszáel!”, mondta Démenotar, és levetette barna bőrdzsekijét, a
füre dobta, és ráheveredett, előbb az égbe nézett, majd lehunyta szemét, és
hallgatta a folyó csobogását. „Do-do-dodóka”, kacagott fel hangosan ké-
sőbb. Már nem voltak cigányok, a lakónegyed nagy része készen állt, ami-
kor félretett pénzéből Bolond Rudival egy üveg bort vásároltatott, aki előbb
alaposan meghúzta a tizennyolc lejes bort, majd úgy adta át Démenotarnak:
„aztán vigyázzon”, vette el az ötlejest, „inni nem jó, az anyja mindkettőnket
agyonver, ha kiderül”. „Nem derül ki, Rudi”, tette a maga varrta vászonta-
risznyájába az üveget a fiú, és ment a folyó partjára néhány barátjával, tüzet
raktak a szemétdombok mellett, gumit, műanyagot dobtak rá bőségesen,
lángolt a tűz, nagyobb füstje volt, mint egy gyárkémenynek, és Démenotar
laza mozdulattal rádobott egy kiürült, alumínium spray-es dobozt. „Azt
nem kellett volna”, mondta egyikük, és húzott egyet a borból. Démenotar
megvonta a vállát, alighogy befejezte a mozdulatot, kirobbant a tűzből a do-
boz, pontosan homloka közepén találta Dódit, aki csak ennyit ennyit tudott
mondani: „Dodó, Dodóka, Dod-dod, Dodóka”, és elterült a fűben. Olyan
erővel ütötte homlokán a doboz, hogy a taknya is kiszökött, nyála is folyt.

Ijedten ugrottak Dódihoz a fiúk, borral dörzsölték arcát, mert a vénasszonyok is sóborszesszel dörzsölik fájós végtagjaikat, s amikor a fiú magához tért, semmire sem emlékezett. „Dodóka”, mondta Démenotar, mire Dódi letörölte a taknyát, kérdően nézett szét, „Dodóka”, mondta ismét, és haltak a röhögéstől, a megkönnyebbüléstől, és Dódi neve örökre Dodókára változott, ez volt az ő beavatása, mint az indiánoknál, a spártaiaknál, a doboz okozta seb nyoma halványan megmaradt a homlokán, örökre emlékeztetve első emlékezetkiesésére, melyet több követett a kelleténél, mert Dodóka alkoholista lett, nem sokáig húzta, harmincas évei elején vért öklendezett, elvitte a cirózis, a felesége váltig bizonygatta, hogy a fogorvosnál szedte össze a hepatitist, amit lehetetlen volt kikezelni, de Dodóka napi hat-hét üveg bort ivott meg, két doboz cigarettát is elpöfékelt, aztán a nyugtatókra is rákapott, és amikor Démenotar meglátogatta a sírját, egy kiürült alumínium spray-es dobozt helyezett fejfájára, melyet dohogva takarított el a temetőőr, hogy „micsoda emberek vannak a világon, már ezeket a dobozokat is itt dobálják szét, nincs elég bajom a használt kotonokkal”.

„S'má Jiszraél!”, ült fel és gyújtott rá Démenotar, ereiben még pulzált az éjszaka elfogyasztott többliternyi vörösbor. A szél kabátjára fújta a cigaretta hamuját, ahogy letakarította, megpillantotta az elhagyott földstadiont, melynek tetejéről először zuhant a végtelenbe, melynek bokrai közt először maszturbált közösen egy barátjával, e szégyenletes tettről többé soha nem beszéltek, rettegetek, hogy homoszexuálisok, s Démenotar akkor ijedt meg igazán, amikor egy remek orgiát olvasott egy pornográf folyóiratban, iszonyatosan felizgatta, péniszével játszott, többször is volt orgazmusa – ám csupán a történet végén derült ki, hogy homoszexuális csoportszexről olvasott; de ez nem tartotta vissza attól, hogy alig egy évvel később egyik osztálytársának megmutassa, miként is kell maszturbálni, mert a fiú – állítása szerint – olyat soha nem tett. „Mi ez, fiam?”, kérdezte anyja, mikor párnája alatt megtalálta a pornómagazint, „mi ez, én nem ilyennek neveltelek”, kiáltotta, és lecsapta az asztalra a magazint, kiment a szobából, és Démenotar hallgatott, vére jegesedett vénáiban, de csak azért, hogy akár a következő pillanatban is lángra lobbanjon, elkapja olyan hév, ami már kibírhatatlan volt, és arra készítette, egyre több magazint gyűjtsön, akár lopjon is, például a szomszédból, mert az ott élő özvegy fia Magyarországon dolgozott, és hozott haza videót és pornólapokat, és az anyja azt sem tudta, mire való a képmagnó, a magazinokat ki sem nyitotta, és amikor megrendezték az első videós estét, Démenotar akkor látott először pornófilmet, maradhatott, mert azt hitték, alszik, az aktus egész egyszerűen lenyűgözte, ahogy a nő

egy nagyváros központjában körözött autójával, idegeneket szedett fel, és dugatta meg magát, élveztek a kezébe, a hüvelyébe, a szájába, a fenekébe, és a film természetesen egy csoportsexes jelenetben csúcsosodott ki, akkor már alig bírta Démenotar, napokig hevesen maszturbált, álmodozott a pornómagazinokról, melyeket megpillantott a tévéállvány mellett, és nem hitt a szerencséjének, amikor a vénasszony, kinek fia visszament Magyarországra, egy fürdőbe utazott, hogy fájós végtagjait áztassa, és lakása kulcsát – mint mindig – rájuk bízta, és a fiú már első nap átlopózott, reszkető kézzel lapozott a magazinokba, egyet nadrágjába, a polója alá rejtett, majd megakadt a szeme a szintén a szomszédos fiú által hozott modern, gombos telefonon, s mivel nagyon érdekelték az elektromos kütyük, óvatosan levette a készüléket fali tartójáról, ámultan nézegette, persze tárcsázni nem mert senkit sem, majd visszatette, visszazárta az ajtót, és az esti szürkületben kiszaladt a tömbházból, a garázsok háta mögött tudott egy jó helyet, egy kis udvar, ahová a garázsokra mászva lehet beugrani, a helyi köztisztasági vállalaté, nincs ott semmi és senki, és ott átnézhetette a magazint, esze ágában sem volt maszturbálni, de valósággal remegett, hogy már nézhesse a különféle pozíciókban közösülő párokat, és nézte az elemlámpa fényében a magazint, amikor nyílt a vaskapu, két rendőr jelent meg, hátuk mögött a szomszédos tömbházban élő Péter bá, aki a vasútnál dolgozott, alkoholista volt, és gyakran verte a feleségét, akinek gerince már majdnem kilencven fokba ferdült, és verte a fia is, az is alkoholista volt, és Péter bá elégedetten cigarettázott, és mutatta a rendőröknek a pornómagazint nézegető fiút, mire azok elkezdtek röhögni, és elkobozták a magazint, és kihajtották az udvarról Démenotart, aki könyörgött, adják vissza a lapot, apja agyonveri, ha anélkül megy haza, de a rendőrök nem is értették, mit mond, románok voltak, és visszadrótozták maguk mögött a kaput, és mentek a dolgukra, az öreg Péter is, később megölte a vonat, részeg volt, tolatáskor a vagonok közé került, hamarosan meghalt a felesége is, el kellett törni a gerincét, hogy ki tudják egyenesíteni a koporsóban, a fiát évek múlva megtalálták lakása előszobájában, nem a cirózis, hanem a fulladás végzett vele, félrenyelt, testnedvei szétfolytak, legyek lárvái pattogtak a helyszínelő rendőrök lábai alatt; és Démenotar hazaindult, és egész testében remegett, és el sem hitte, amikor anyja már az ajtóban várta, és azt kérdezte: „mit kerestél te a szomszédban, hát pillanatnyi nyugta sincs tőled az embernek?”, és zuhant a pofon, és zuhant az apai pofon is, és a fiú alig tudta kinyögni, hogy csak a telefont akarta megnézni, és átmentek mindhárman az öregasszony öregszagú lakásába, és Démenotar el sem hitte a szerencséjét: a telefont fordítva tette vissza tartójába. Soha

nem fedezték fel, hogy ellopta a magazint, ő pedig örökre megőrizte az érzelemmentes közösülés képeit, melyek aztán különféle szexuális játékokká alakultak. És Démenotar ismét felkacagott, és szívott a cigarettából, és eszébe jutott egyik barátnője, akivel a folyó partján szeretkeztek a földre terített fekete bőrkabáton, és csak otthon vette észre, hogy a bőrkabátot tényleg a földre terítette, és kacagott, újra kacagott, mert ez csak pikánsabb ízt adott az egésznek, miként az is, amikor összejött egy szűz lánnyal, és amikor először csókolta meg a lányt, és úgymond tévedt keze a fenekére, arra gondolt, hogy „öregem, te megfogtad az Isten lábát”, és nem is tévedett, több év elképesztő szerelem és nemi élet következett, és mikor véget ért a kapcsolat, Démenotarnak idegösszeroppanása lett, nem is tudott róla, sokszor órákig ült szobája sarkában, maga elé nézett, törzsét előre-hátra lóbálta.

„S'má Jiszráél!”, gondolta, és dobta a folyóba a csikket, ezzel is tovább mérgezve az agyonmérgezett folyót, melyben apjával horgásztak, akkor tiszta volt a víz, inni lehetett volna belőle, hideg volt, már jegesedtek a szélek, és apja az orosz műszálipar remekével nyúlt be hat méterre a folyó fölé, ő egy kis botot kapott, alig kétmétereset, feljebb ott volt Jóska bácsi is, a szomszédjuk a földszintről, akit elhagyott a felesége, aki elvtárs helyett mindig polgárt mondott, és polgári világot emlegetett, ezért verte is a szeku, de szart rá, most éppen hernyókat tett be a hó alá, ott melengette a csalit, hogy Démenotar halt meg a kacagástól, de az öreg ügyet sem vetett rá, nagy horgászok voltak ők hárman, de inkább ők ketten, az apja és a testes Jóska bácsi, aki életében először itatott vele Pepsit, a kolbász és krumpoli mellé kapta a Kolcza vendéglőben, nem tudni, milyen kapcsolatokkal, tisztelettel rendelkezett az öreg, hogy Pepsit adtak neki, akkoriban a párttitkárok is nehezen jutottak hozzá, és Démenotar itta a furcsa ízű italt, és úgy érezte, élete minden napján meg tudna inni vagy három üveggel, de ha lehet, hogy öttel is, és szerelemes lett a Pepsibe, de rövid szerelem volt ez, mert évekig kellett várnia, amíg ismét érezhette a pezsgős ízt, és akkor már nem szerette, és kérdezte Jóska bácsi, aki a hó alatt melengette a megdermedt nyüveket, hogy „pedzik-e a horgot, te gyermek, lesz-e fogás?”, mire a pár éves Démenotar a lehető legnagyobb komolysággal válaszolta, hogy „fogás még nincs, de már baszogatják”. És órákig ültek a paron, és a gyermek teljesen átfagyott, kék volt, mire hazaértek, és édesanyja mérgesen nézte az apját, és azt mondta, „ha tüdőgyulladás lesz, te fogsz rohángálni penicillinért”, és az apja azt dörmögte, „nem lesz semmi baja”, és fogta a kevés halat, és lement Jóska bácsihoz pucolni, mert felesége akkor sem pucolt volna halat, ha az élete függött volna tőle, annyira utálta kézbe venni a csúszós állatokat,

különben sem rajongott a halért, a fia sem, sőt a halak pusztulása is iszonyattal töltötte el, mikor egy télen disznóvágás volt nagyapjáéknál, anyja tartotta a véres tálat, és Démenotar elbújt a színben, fülét befogta, hogy ne hallja az állat visítását, hörgéseit, és csak akkor jött elő, mikor a disznó már nem hasonlított önmagára, és másnapra tüdőgyulladása lett, negyven feletti láza, mire anyja hazajött munkából, félrebeszél, és anyja azonnal hideg vizes kádba tette, és mentőt hívott, és ráförmedtek, hogy minek oda mentő, hozzák fel maguk, és sokáig kapta a penicillint, vastag volt a tű, fájdalmas, a penicillin iszonyatosan csípett, hogy üvöltött az injekció után. És apja lement Jóska bácsihoz, aki kezébe vette a halakat, szemetesvödör fölött pucolta a halakat, és zsírt tett oda, és megsütötte a halakat, és közben sört ittak, bort, és megették a halakat, és mindketten alaposan eláztak, és Jóska bácsi aztán cukorbeteg lett, hogy le kellett vágni mindkét lábát, és akkor azt mondta, ő nem fogja húzni láb nélkül, és amikor hazakerült a kórházból, felkötötte magát. És évek múlva, amikor Démenotar egyedül ment az Oltra horgászni, és fogott két halat, vízzel töltött zacskóba tette a halakat, és hazavitte, otthon a fürdőkádba tette, már nem gondolt Jóska bácsival, csak arra gondolt, hogy vissza kellene vinnie a halakat, és éjszaka is forgolódott a halak miatt, és reggel indult az Oltra a halakkal, és hallotta, hogy apja azt dörmögi, „megezz minket a fene, ha ilyen érzékeny ez a kölyök”, de Démenotar ezzel nem törődött, visszavitte a halakat, a folyóba eresztette, és hazafelé elkódorgott, cigánytábor nyomára bukkant, a szemeteskupacok közül egy kutyakölyök vánszorgott hozzá, és ijedten látta, hogy drótot tekertek a nyaka köré, s ahogy nőtt, a drót belevágott a bőrébe, húsába, gennyezett, a kutya alig kapott levegőt; azonnal leszedte a drótot, s a pár hetes kutyát hazavitte, és addig könyörgött anyjának, amíg megtarthatta, és Csikasz, mert így nevezte el a túskevári Matula bácsi kutyája után, és Csikasz volt az ajándéka a két hal helyett, hogy kitől, azt nem tudta, nem is törődött vele; nagyon örült a kutyának, egy évig volt velük, közben teleszarta, televizelte a teraszt, mert levinni lusta volt, és Csikasz imádta az eperízű cukorkát, és ezért imádta Démenotar anyját is, mert a nő is annyira beleszeretett a kutyába, hogy a zsebében mindig akadt eperízű cukor, és Csikasz istenien értett ahhoz, hogy kikönyörögje tőle, hátsó lábára állva táncolt az asszony dereka körül, miközben az főzött, serényen vágta a káposztát, aprította a murkot, hagymát, közben a kutyához beszélt, és a kutya értelmes vakkantásokkal válaszolt, és az ilyen beszélgetések jutalma rendszerint egy cukorka volt, bár a kutyáknak nem szabad cukrot fogyasztaniuk, de ők ezt nem tudták; és történt, hogy lerohantak Csikasszal az útra, és jött egy autó, az autók akkoriban

nagyon-nagyon ritkán jöttek, egész focibajnokságot lejátszottak a tömbház melletti úttesten, de akkor jött egy autó, és Csikasz kirohant az úttestre, és az autó kerekei alá került. Túlélte. Túlélte, de három hónap alatt végzett vele valami roham, három rohama volt, mint a *Monte Cristo grófjában* Faria abbénak, és mikor a harmadik roham után Démenotar magához ölelte a kutya tetemét, az este elfogyasztott káposztaleves visszacsurgott a szájából, le a párnára, ahol görcsökben töltötte a éjszakát, ahol meghalt, és sírt a fiú, az anyja, de még az apja is megdörzsölte a szemét, pedig nem szerette a kutyát, a teleszart teraszt, hát ki szeretné azt, és Démenotar kezébe nyomta a katonai ásóját, és zsákba tette a kutya tetemét, „menj, ásd el valahová”, mondta, és Démenotar úgy ment a kutya tetemével a rétre, mint Ábrahám ment volna, ha kioltja Izsák életét (mert az ő Izsákja életét valóban kioltotta valami, valaki), és elásta pontosan ott, ahol találta, a félig elkészült földstadion mellett, melynek tetején először zuhant bele az égbe, és évek múlva kaszárnyát építettek ott, ez lett Csikasz emlékműve.

„S'má Jiszráel!”, rázta meg a fejét Démenotar, hogy magához térjen a pulzáló erek, kóválygó gondolatok közül, de agya nehezen engedelmeskedett, talán a vörösbor maradékától volt ködös, talán az erős Nap sugaraitól, talán az erős emlékkavalkádtól, melynek forгатagából most Bolond Rudi bukkant elő, ahogy a piacon ordította, „miféle világ ez, emberek, hogy a tizennyolc lejes borból nyolcvanegy lejes lett, hogy szakadnának meg az összesen, éhen döglünk emberek”, és a piac hallgatott, mert a piac legalább annyira tud hallgatni, mint forradalmat indítani, mert minden forradalom a kofák, alkoholisták, nincstelenek világából ered, tudta ezt Marx, Engels, Nagy Sándor, Napóleon, Cézár, Hitler, Sztálin, és tudom én is, kacagott fel Démenotar, és Bolond Rudi kiitta az üveget, és földhöz vágta, és nem lett forradalom, helyette mindinkább a csönd nyomta az embereket, sokan hazamentek meghalni, mert bezártak a gyárak, mások külföldre mentek, mert nyitva volt a határ, mások valutaűzérnek, kurvának, földmunkásnak, csepűrágónak, mindenhová mentek, csak legyen amiből enni, amit enni, és 1993 nyarán Démenotar anyja azt mondta férjének: „Izraelbe kell mennem, mert éhen döglünk, Izraelbe kell mennem, betegápolót, házvezetőnőt keresnek, lásd, már negyedik napja esszük a tippadt kenyeret, bármit csinállok, nem kel meg, nem nő meg a lerben sem, vékony, mint a lapótya, semmi íze, én nem bírom tovább, el kell mennem.” Alig néhány éve még az utcán vonultak az emberek, és lőttek a városban, és Démenotar apja üres kalasnyikovval védte az építőtelepet, a víztárolókat, és Démenotar kiszökött a tüntetők közé, akik nem messze tőlük indultak a párt központja

elé, a parkon át haladtak, s mikor odaértek, betörtek az épületbe, mindent kihánytak az ablakon, a zsákszámba talált babkávét, margarint, külföldi italokat, konzerveket, kiszórták a népnek, és Démenotar egy kis rádióra bukkan, kabátja alá rejtette, a közelben elsült egy fegyver, mindenki megijedt, mígnem fel nem üvöltött egy munkás, hogy „ide lőjtek, bazdmeg!”, és széttárta mellkasán a pufajkát, és több lövés nem dördült, az előző is csak azért, mert a város egyik tolvaja éppen ezt a pillanatot választotta, hogy betörjön egy közeli üzletbe, az egyik katona látta, és gondolta, ráijeszt, úgyis vaktöltényt kaptak a kaszárnyában, mert a tisztek annak a gondolatától is összeszarták magukat, hogy a tömegbe lövessenek, hát a katona rá akart ijeszteni a betörőre, de a puska csövében benne maradt a szigorú szabályozások ellenére az éles töltény a néhány nappal ezelőtti lövészetről, és most a tolvaj seggébe röpült, csak húst ért a golyó, egyik felén be, a másik felén ki, és mikor osztogatni kezdték a forradalmár igazolványokat, ami bizonyos esetekben nyugdíjjal is járt, hát a tolvaj igazán jól járt, börtönből ki, börtöbe be, de a számlájára érkezett a segély, a forradalom hőse volt, amíg a sok alkoholtól fel nem robbant a mája, talán nem is tudott róla, hogy a városkának egyetlen *hősi* halottja volt, akit szintén véletlenül lőttek le, egy kiskatona, aki az ország egyik eldugott településéről származott, részeg tiszt vélte terroristának, lőtte agyon pisztolyával, kész csoda, hogy eltalálta és lerobbantotta a fejét nyolcvan méterről.

„Megszökik”, mondta Démenotar, amikor látta a tévében menekülni a diktátort, és ujjongott, unokatestvérei és családja hozzájuk költöztek erre a néhány napra, mert az állomáson állandóan lőttek, mikén később kiderült, csak úgy a levegőbe, és le kellett nyugtatózni a gyerekeket, csak Démenotar akart megszökni, hogy szemtanúja legyen a történelemnek, de a házból ki nem engedték, minden pillanatban várták az arab terroristákat, a szomszédos tömbházból tudták meg, hogy jönnek, mert kiszaladt Júlia, egy fiatalasszony, hogy hallotta, hogy a közeli faluban lövik a népeket, és hamarosan ide is megérkeznek, és jajgatott és sírt, a földhöz is verte volna magát, ha a férje idejében el nem kapja; két év múlva elváltak, és Démenotar hallotta, ahogy a férfi ordítja, hogy „miért basztál félre, te kurva, az én huszonöt centiméterem nem elég neked?”, és elváltak, és a férfi éjjeli bárt nyitott, sok nője volt, aztán bezárt a bár, és eltűnt a férfi a huszonöt centijével együtt. „Képzeld el, hogy egy hét múlva bemégy az üzletbe, és kérsz egy Kajla csokit”, mondta Démenotar a szomszéd fiúnak, aki néhány évvel idősebb volt nála, mire az azt mondta, „hogyne, mindjárt hatot, csak legyen rá pénzed, bazdmeg”. Furcsa volt ez a fiú, nem hitt Istenben, egyszer azt mondta, hogy amikor

meghal az ember, akkor kész, vége, nem történik semmi, nincs menny, nincs pokol, és ezért nem verte meg az anyja, talán azért, mert az apja fejre esett a lépcsőházban és meghalt, talán ezért nem hitt, nem úgy Démenotar, aki megbonthatatlanak érezte szövetségét Istennel, már az óvodában is hitt a csodákban, s amikor az óvónéni három ősz hajszálat fedezett fel az üstökében, és ki akarta húzni, ijedten szökött hátra, hogy nem, erről szó sem lehet, azok varázshajszálok, mint a mesében, azok valójában ezüstből vannak, és sokáig őszintén hitte, hogy valamiféle különleges képességgel áldotta meg őt az Úr, azért olyan koraiak az ősz hajszálok, melyek tulajdonképpen ezüstből vannak, az a félelem az atombombától, melyet a gyártelepen látott, azért az a félelem, mert ő nagyon érzékeny, és érzékenysége egyfajta útja Istennek, így jobban megérti az általa teremtett világot, ezért hallgat rá; és amikor évekkel a forradalom előtt egyszer meghatotta a román tévé propagandája, azt mondta hangosan, hogy éljen az elvtárs, sokáig azt hitte, Ceaușescu azért húzza olyan sokáig, mert ő megáldotta, és emiatt erős bűntudat gyötörte, ami igazából akkor oldódott fel, amikor agyonlőtték a diktátort és a feleségét Târgoviște városában.

„S'má Jisráel!”, nézett körül Démenotar az Olt partján, erős kábulatban a Nap sugaraitól, lebéklyózva a folyó szennyes vizétől, „halld, Izrael, az Örökkévaló, a mi Istenünk, az Örökkévaló egyetlenség”, ha anyám nem lesz kiválasztott néped szolgálója, nem küldi haza a kiválasztott népednél megkeresett pénzét, akkor most nem volnék itt. Nem tudtam volna évekig készülni az egyetemre, nem tudtam volna mélyre ásni magamat a filozófiába, kozmológiába, irodalomba, történelembe, nem lett volna időm olvasni, írni, közölni. Halld, Izrael, ha te nem vagy, én sem vagyok!

És Démenotar soha nem tudta feldolgozni a sokkot, amit anyja elmene-tele okozott, nem jött rá, hogy anyja megszökött egy romániai, egy erdélyi, egy kisvárosi valóság elől, melynek kistűlű karmai úgy tudnak vágni az ember húsába, hogy közben édes ígéretek mákonyával fedik el a sebek okozta fájdalmat.